

تجارت خارجی ایران

چالش‌ها

تحلیل گفتمان و محتوا

د تبیین جهت گیری های راهبردی

دستیابی به تجارت مطلوب

نویسنده

علیرضا مقدسی

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

مرکز انتشارات راهبردی

تهران - ۱۳۹۹

سرشناسه	: مقدسی، علیرضا، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: تجارت خارجی ایران: چالش‌ها، تحلیل گفتمان و محتوا و تبیین جهت‌گیری‌های راهبردی دستیابی به تجارت مطلوب/ نویسنده علیرضا مقدسی؛ ناظر ویراستار مهرا غلامیان.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، مرکز انتشارات راهبردی، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۳۶۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۴۸-۲۶۸-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: بازرگانی بین‌المللی -- ایران
موضوع	: International trade-- Iran
موضوع	: خامنه‌ای، سید علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران. ۱۳۱۸ -- دیدگاه درباره بازرگانی بین‌المللی
موضوع	: -- Views on international trade ۱۹۳۹. Seyyed Ali Leader of IRI. Khamene'i
شناسه افزوده	: دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی. مرکز انتشارات راهبردی
رده بندی کنگ	: HF۱۳۷۹
رده بندی ی‌سی	: ۳۸۲/۰۹۵۵
شماره پیش‌نویس ملی	: ۷۳۴۱۱۶۷

تجارت خارجی ایران: چالش‌ها، تحلیل گفتمان و محتوی و تبیین جهت‌گیری‌های راهبردی دستیابی به تجارت مطلوب

نویسندگان: علیرضا مقدسی

ناظر ویراستار: مهرا غلامیان

صفحه آرا: علی مهدی‌زاده

نوبت چاپ: اول- ۱۳۹۹

ناشر: انتشارات دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه -

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۴۸-۲۶۸-۸

قیمت: ۷۰۰۰۰۰ ریال

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ است.

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

مرکز انتشارات راهبردی

نشانی انتشارات: تهران. ضلع شمالی بزرگراه شهید بابایی، بعد از اتوبان هنگام،

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی

تلفن ۲۲۹۷۰۳۴۳ نشانی اینترنتی: www.sndu.ac.ir

سخن ناشر

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی به‌عنوان سازوکاری علمی و سازمانی در توسعه ادبیات راهبردی و آموزش مدیران عالی کشور در حوزه مسائل راهبردی، دفاعی و امنیتی، با بهره‌گیری از بنیان‌ها و نظریه‌های بومی، در صدد تدوین راهبردهای تعالی‌بخش به‌منظور تحقق اهداف منبعث از رسالت و مأموریت علمی خویش است.

این دانشگاه، پژوهشگاه از مراکز علمی کلیدی و حساس در عرصه مسائل راهبردی است که از -و تشکیل و راه‌اندازی آن پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی در صحنه آموزش مسائل دفاعی- امنیتی به‌منظور کادرسازی متناسب با اهداف مقدس جمهوری اسلامی در سطوح مدیران عالی کشوری و لشکری پیش‌قدم بوده و وظیفه خطیر خود در جهت آموزش فرماندهان و مدیران عالی‌رتبه کشور را سرلوحه تمامی برنامه‌ها قرار داده است.

این امر هنگامی مهم‌تر می‌نماید که نگاه پژوهشی و عمیق به پیرامون کشور، منطقه و جهان داشته باشیم؛ چراکه با ظهور تهدیدات نوین در عرصه بین‌الملل، لزوم داشتن چنین قانونی برای به‌هنگام نگاه‌داشتن مدیران عالی و فرماندهان نظامی کاملاً ملموس خواهد بود. از سوی دیگر ایده ایجاد تمدنی بزرگ موجب می‌شود تا این تلاش و تعهد موجب توسعه همکاری‌ها و ترغیب سازمان‌هایی گردد که برای پیروی از این هدف تعالی و ایجاد تحول در برنامه‌ها و فعالیت‌ها تولید و توزیع ادبیات راهبردی را یار و یارانه‌دار است.

با نگرش به این رویکرد و اهمیت موضوع، لزوم تولید و توزیع ادبیات راهبردی در دانشگاه و پژوهشگاه که ماحصل تلاش اساتید و فرهیختگان متخصص در علوم راهبردی و دانش‌آموختگانی است که با نهایت تلاش و کوشش مدت‌زمان مفیدی از دوران زندگی خود را جهت فراگیری مفاهیم و اصول علوم راهبردی و تدوین رساله دکتری در دانشگاه و پژوهشگاه طی نموده‌اند، نمایان می‌گردد.

فهرست مطالب

فصل اول: مفاهیم و مبانی تجارت خارجی.....	۱۷
۱.۱. تعریف مفاهیم و اصطلاحات مرتبط با تجارت خارجی.....	۱۹
۱.۱.۱. معنای لغوی تجارت.....	۱۹
۱.۱.۲. معانی بازرگانی خارجی و تجارت خارجی.....	۲۱
۱.۱.۳. تعاریف.....	۲۲
۱.۲. مفهوم‌شناسی.....	۲۴
۱.۲.۱. مفاهیم در ارتباط با محورهای نه‌گانه مدیریت راهبردی.....	۲۴
فصل دوم: بررسی تاریخی تجارت در مبانی اسلامی.....	۵۵
۲.۱. اصول تجارت در قرآن کریم.....	۵۷
۲.۱.۱. اصول و شرایط تجارت.....	۵۷
۲.۲. رابطه نظام اقتصاد و نظام اعتقادی اسلام.....	۶۲
فصل سوم: تجارت خارجی از دیدگاه ولایت فقیه.....	۶۳
۳.۱. اندیشه‌ها، آراء، نظرات و رهنمودهای حضرت امام خمینی (ره) در ارتباط با تجارت خارجی.....	۶۵
۳.۲. اندیشه‌ها، آراء، نظرات و رهنمودهای حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در ارتباط با تجارت خارجی.....	۶۹
۳.۳. تحلیل محتوای آثار، نظرات و رویکردهای ولایت فقیه در حوزه تجارت خارجی.....	۸۵
۳.۳.۱. تحلیل محتوای آثار و نظرات و رویکردهای حضرت امام خمینی (ره) درباره تجارت خارجی.....	۸۶
۳.۳.۲. تحلیل محتوای آثار و نظرات و رویکردهای حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) درباره تجارت خارجی.....	۸۹
۳.۴. تحلیل گفتمان ولایت فقیه در حوزه تجارت خارجی.....	۹۳
۳.۴.۱. تحلیل گفتمان امام خمینی (ره) درباره امور تجارت خارجی.....	۹۴
۳.۴.۲. گفتمان حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) درباره تجارت خارجی.....	۱۰۰
فصل چهارم: رویکردشناسی در تجارت خارجی.....	۱۱۱
۴.۱. قانون اساسی.....	۱۱۳
۴.۱.۱. موارد مرتبط با حوزه تجارت خارجی در سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (سید علی خامنه‌ای/خرداد/ ۱۳۸۴).....	۱۱۴
۴.۲. سیاست‌های ابلاغی و فرمان‌ها صادره ولایت فقیه در ارتباط با تجارت خارجی.....	۱۱۵
۴.۲.۱. چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی.....	۱۱۵

۴,۲,۲	سیاست‌های کلی توسعه	۱۱۷
۴,۳	تحلیل محتوای قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران درباره تجارت خارجی	۱۴۲
۴,۴	نتیجه‌گیری	۱۴۶
۴,۵	تفسیر قانون اساسی درباره امور تجارت خارجی	۱۴۷
۴,۵,۱	بررسی شرایط زمانی، زمینه‌ها و ارتباطات فراکلامی	۱۴۷
۴,۵,۲	تفسیر قانون اساسی درباره تجارت خارجی	۱۴۹
	حجم مقررات اقتصادی: کثرت یا قلت مقررات اقتصادی که توسط دولت برای هدایت و کنترل فعالیت‌های اقتصادی وضع می‌شوند، نشان‌دهنده میزان حضور دولت در عرصه‌های اقتصادی است. حجم این مقررات تأثیر به‌سزایی در تقویت و یا تخریب فضای رقابت بین فعالان عرصه‌های اقتصادی دارد. اعمال قوانینی که رقابت صحیح را سرعت می‌بخشند، پیشرفت و بهبود کمی و کیفی مدام تولیدات و خدمات ارائه شده به جامعه را تضمین می‌کند	۱۵۱
	فصل پنجم: مکاتب نظریه‌ها راهبردهای تجارت بین‌الملل	۱۵۹
۵,۱	مکاتب اقتصاد	۱۶۱
۵,۱,۱	نظریه‌های تجارت بین‌الملل	۱۶۷
۵,۲	تحلیل مبانی نظریه‌های تجارت بین‌الملل در رابطه با محورهای گفتمان امام خمینی (ره)	۱۸۷
۵,۲,۱	زوایای مختلف دیدگاه‌های حضرت امام درباره استقلال اقتصادی و خودکفایی	۱۸۸
۵,۲,۲	تبیین جایگاه نظریه‌های تجارت بین‌الملل در رابطه با محورهای گفتمان امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	۱۹۲
	فصل ششم: تجریبات ایران در تجارت خارجی	۱۹۷
۶,۱	قوانین و مقررات در ارتباط با تجارت خارجی	۱۹۹
۶,۱,۱	قانون تجارت ایران	۱۹۹
۶,۱,۲	قانون امور گمرکی	۲۰۲
۶,۱,۳	سایر قوانین و مقررات ذی‌مدخل در تجارت خارجی	۲۰۳
۶,۱,۴	وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذی‌مدخل در تجارت خارجی کشور	۲۰۴
۶,۱,۵	کنوانسیون‌های بین‌المللی مرتبط با تجارت خارجی	۲۰۵
۶,۱,۶	تشریفات گمرکی در تجارت خارجی	۲۰۶
۶,۲	حوزه تجارت خدمات فنی و مهندسی	۲۰۸
۶,۳	تاریخچه تجارت خارجی	۲۱۴
۶,۴	تجارب تجارت خارجی جمهوری اسلامی ایران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی	۲۲۶
۶,۴,۱	تجارب تجارت خارجی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در بهمن ۱۳۵۷	۲۲۶

۶,۴,۲	بازرگانی و تجارت خارجی در دهه اول انقلاب.....	۲۲۸
۶,۴,۳	تجارت خارجی در دهه دوم انقلاب.....	۲۲۹
۶,۴,۴	تجارت خارجی در دهه سوم انقلاب.....	۲۳۰
۶,۴,۵	تجارت خارجی در دهه چهارم انقلاب.....	۲۳۱
۶,۴,۶	تجارب اتاق بازرگانی پس از انقلاب.....	۲۳۲
۶,۵	تجارب نظام ج.ا.ا در تجارت خارجی بر اساس گفتمان ولایت فقیه و قانون اساسی.....	۲۵۰
۶,۵,۱	بررسی و تحلیل تجربیات موفق و ناموفق جمهوری اسلامی در حوزه تجارت خارجی.....	۲۵۰
۶,۵,۲	تحلیل واردات کالاهای سرمایه‌ای، واسطه‌ای و مصرفی.....	۲۵۳
۶,۵,۳	ادارات و واردات کشور طی برنامه‌های اول تا پنجم توسعه.....	۲۵۵
۶,۵,۴	راهنمای گمرکی.....	۲۵۷
۲۳-۶-۱	راهنمای گمرکی بر مبنای برنامه‌های توسعه ۲۲۲۲۲.....	۲۵۸
۶-۶	مطالعات تطبیقی کشورهای منطقه (رقیب چشم‌انداز) در حوزه تجارت خارجی.....	۲۶۴
۶,۶,۱	تطبیق محورهای نه‌گانه تجارت خارجی با کشورهای هدف.....	۲۷۰
۶-۳۵	تطبیق محورهای نه‌گانه تجارت خارجی کشورهای هدف سند چشم‌انداز.....	۲۷۰
۶,۶,۲	محورهای تجاری کشورهای هدف سند چشم‌انداز.....	۲۷۰
۶,۷	طراحی الگوی مفهومی.....	۲۷۲
۶,۷,۱	تحلیل اجزای الگوهای راهبردی در تدوین الگو، تجارت خارجی.....	۲۷۲
فصل هفتم:	جمع‌بندی مباحث تجارت خارجی.....	۲۷۵
۷,۱	اهم ابعاد و مؤلفه‌ها بر اساس گفتمان ولایت فقیه، قانون اساسی و تجارب نظام.....	۲۷۷
۷,۱,۱	تحلیل شکاف میان گفتمان ولایت فقیه و قانون اساسی با توجه به وضعیت موجود کشور در حوزه تجارت خارجی.....	۲۷۷
۷-۷	نمودارهای مکس کیودای مؤلفه‌ها و شاخص‌های الگوی راهبردی تجارت خارجی.....	۲۸۵
۷-۸	ابعاد و مؤلفه‌های قانون اساسی.....	۳۰۰
۷-۹	الگوی مؤلفه‌ها و شاخص‌های اداره امور تجارت خارجی.....	۳۱۲
	بازرگانی در خدمت ترویج تولید داخلی با سازمان‌دهی، انسجام سیاست‌ها و مقررات و جدیت در همکاری متولیان بخش‌های تولید و صادرات.....	۳۱۳
۷,۱,۲	نظریه‌سازی بر اساس قضیه‌های حاصله.....	۳۲۲
۷,۱,۳	الگوی راهبردی تجارت خارجی.....	۳۲۳
۷,۱,۴	یافته‌های کتاب.....	۳۲۴
۷,۱,۵	وجه افتراق و شباهت الگوی استخراجی با الگوهای خارجی.....	۳۲۴

- ۷,۱,۶ وجوه افتراق و تشابه نظریه‌های تجارت بین‌الملل با نظریه‌های اسلامی ولایت‌فقیه و قانون اساسی..... ۳۲۶
- ۷,۱,۷. نتیجه مطالعه تطبیقی سیاست‌های تجاری کشورهای هدف سند چشم‌انداز با جمهوری اسلامی ایران..... ۳۲۸
- ۷,۱,۸ پیشنهادها به سیاست‌گذاران و مجریان حوزه تجارت خارجی..... ۳۲۹
- ۷,۱,۱۰. مزیت‌سازها، نوآوری‌ها و امتیازهای مرجعیت‌ساز نظام در موضوع تجارت خارجی..... ۳۳۵
- ۱۰,۷. مدل نهایی در موضوع تجارت خارجی..... ۳۳۶
- منابع..... ۳۳۹

www.ketab.ir